

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Навчально-наукового

інституту педагогіки і психології

Світлана КОНДРАТЮК

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ НАДАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ

галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 232 Соціальне забезпечення
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Соціальне забезпечення
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП
28 серпня 2024 р.
Голова _____
Юлія БОНДАРЕНКО, доктор
педагогічних наук, професор

СУМИ 2024

Розробники:

КЛОЧКО Олексій Олександрович, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту
соціокультурної діяльності.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і
менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Анжела ПОЛЯНИЧКО

Опис навчальної дисципліни
ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ
НАСЕЛЕННЮ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		IV-й	IV-й
Семестр			
Лекції			
Практичні, семінарські			
Самостійна робота			
Консультації			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 120		VII-й	
	VII-й		
	26 год.		
	2 год.		
	26 год.		
	4 год.		
	64 год.		
	102 год.		
	2 год.		
	-		

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів із державною системою надання соціальної допомоги; інноваційними проектами надання соціальної допомоги для вразливих груп населення, які були розроблені та впроваджуються у різних соціальних агенціях.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Інноваційні моделі надання соціальної допомоги населенню» має міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами: «Вступ до спеціальності та деонтологія», «Спеціалізовані соціальні служби», «Технології соціальної допомоги», «Гендерна педагогіка», «Актуальні проблеми соціальної роботи в Україні», «Соціальна політика в Україні», «Соціальна робота в територіальній громаді» тощо.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
	ПРЗ 1	Демонструє знання та розуміння основ соціальної роботи і соціального забезпечення, в тому числі з урахуванням гендерного підходу.
	ПРЗ 2	Знає принципи реалізації державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.
	ПРЗ 3	Знає основи юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.
	ПРЗ 5	Знає психолого-педагогічні основи соціальної роботи і соціальної допомоги.
	ПРЗ 7	Знає форми, методи і засоби здійснення соціально-правового захисту різних вікових і соціальних груп населення.
	ЗК 1	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 4	Здатність працювати в команді.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 6	Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
ЗК 7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	
Уміння	ПРУ 2	Використовує нормативно-правову базу системи соціального захисту населення.
	ПРУ 7	Уміє виявляти потреби різних верств населення та розробляти відповідні програми соціального захисту щодо їх вирішення
	ПРУ 8	Самостійно здійснює пошук інформації з різних джерел для розв'язання фахових задач.

	<p>ПРУ 10 Ефективно працює як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.</p> <p>ПК 2 Здатність аналізувати існуючу нормативно-правову базу здійснення соціальної роботи та соціального забезпечення в Україні і за кордоном.</p> <p>ПК 3 Розуміння основних потреб і прав вразливих груп населення та здатність надавати консультації з питань їх соціального захисту.</p>
Комунікація	<p>ПРК 1 Володіє основами професійної мовленнєвої культури у процесі взаємодії з різними віковими і соціальними категоріями населення.</p> <p>ПРК 2 Пояснює фахівцям і не фахівцям стратегію соціального розвитку людства і шляхи вирішення глобальних соціальних проблем. актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні України.</p> <p>ПРК 3 Здатний до ефективної комунікації в процесі навчання теорії і практики соціального забезпечення.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Студент виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті знання й уміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили.
B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	Студент уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
F	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
FX	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2						
T1.1	T1.2	T1.3	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5		
Поточний контроль								90	100
10	10	10	20	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи								10	
			5				5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку/екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем по тестах, модульної контрольної роботи після засвоєння ними розділу, а також оцінювання ІНДЗ. За результатами суми усіх видів робіт виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. «СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ»

Тема 1.1. «Соціальна допомога як складова соціального захисту населення»: поняття соціальної допомоги і складних життєвих обставин; матеріальна допомога і послуги; форми соціальної допомоги; вибір форми соціальної допомоги; поняття соціальних пільг.

Тема 1.2. «Нововведення у системі державної соціальної допомоги в Україні»: державна допомога сім'ям з дітьми; державна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам; державна допомога малозабезпеченим сім'ям; програма житлових субсидій; державні соціальні гарантії.

Тема 1.3. «Основні засади надання соціальних послуг»: правові ознаки соціальних послуг; основні принципи надання соціальних послуг; види соціальних послуг. Соціальні екскурсії; соціальний туризм; соціальне таксі; санаторій на дому та інші види інноваційних соціальних послуг.

Розділ 2. «ІННОВАЦІЇ У СИСТЕМІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ»

Тема 2.1. «Теоретичні основи соціально-педагогічних інновацій у практиці соціальної допомоги»: аналіз основних понять; теоретичні основи освітніх і соціально-педагогічних інновацій; зміст і структура освітніх і соціально-педагогічних інновацій.

Тема 2.2. «Інтегровані соціальні служби як інноваційна модель надання соціальної допомоги»: сутність понять «інтеграція», «інтегрований підхід»; поняття інтегрованих соціальних служб; типологія інтегрованих соціальних служб.

Тема 2.3. «Представництво (адвокація) прав та інтересів клієнтів соціальних установ»: представництво у соціальній роботі; види представництва інтересів клієнтів у соціальній роботі; складові процесу представництва (стратегічне планування, процес здійснення представництва, професійні навички, створення самокерованої групи).

Тема 2.4. «Поняття менторства як інноваційної технології надання соціальної допомоги»: сутність менторської діяльності; типи і види менторингу; поняття суб'єктів менторської діяльності: ментор і менті.

Тема 2.5. «Моделі надання соціальної допомоги»: аналіз досвіду реалізації інноваційних соціальних проектів з надання соціальних послуг різним групам клієнтів. Досвід реалізації соціальних проектів у м. Суми та області.

Тема 2.6. «Основи соціального підприємництва»: поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення; підходи до концептуалізації соціального підприємництва; міжнародний та український досвід соціального підприємництва; методика реалізації соціального підприємництва.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам. р.		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. «СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ»												
Тема 1.1. «Соціальна допомога як складова соціального захисту населення»	8	4	4				1	1				
Тема 1.2. «Нововведення у системі державної соціальної допомоги в Україні»	6	4	2									
Тема 1.3. «Основні засади надання соціальних послуг»	28	2	2		2	24	50					50
Розділ 2. «ІННОВАЦІЇ У СИСТЕМІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ»												
Тема 2.1. «Теоретичні основи соціально-педагогічних інновацій у практиці соціальної допомоги»	6	2	4				1	1				
Тема 2.2. «Інтегровані соціальні служби як інноваційна модель надання соціальної допомоги»	6	2	4									
Тема 2.3. «Представництво (адвокація) прав та інтересів клієнтів соціальних установ».	4	2	2				2		2			
Тема 2.4. «Поняття менторства як інноваційної технології надання соціальної допомоги»	4	2	2				2		2			
Тема 2.5. «Моделі надання соціальної допомоги»	48	4	4			40	25					52
Тема 2.6. «Основи соціального підприємництва»	8	4	4									
Усього годин	120	26	28			64	120	4	4			102

Теми лекційних занять

№ з/п	Тема та зміст лекції з висвітленням основних її питань	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. «СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ»			
1	Тема 1.1. Соціальна допомога як складова соціального захисту населення: поняття соціальної допомоги і складних життєвих обставин; матеріальна допомога і послуги; форми соціальної допомоги; вибір форми соціальної допомоги; поняття соціальних пільг.	4	1
2	Тема 1.2. Нововведення у системі державної соціальної допомоги в Україні: субсидії на житлово-комунальні послуги; допомоги малозабезпеченим сім'ям; державні допомоги сім'ям з дітьми; державні соціальні гарантії.	4	
3	Тема 1.3. Основні засади надання соціальних послуг: правові ознаки соціальних послуг; види соціальних послуг; основні принципи надання соціальних послуг. Характеристика основних принципів надання соціальних послуг. Соціальні екскурсії; соціальний туризм; соціальне таксі; санаторій на дому та інші види інноваційних соціальних послуг.	2	
Розділ 2. «ІННОВАЦІЇ У СИСТЕМІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ»			
4	Тема 2.1. Теоретичні основи соціально-педагогічних інновацій у практиці соціальної допомоги: аналіз основних понять; теоретичні основи освітніх інновацій; зміст і структура освітніх інновацій.	2	1
5	Тема 2.2. Інтегровані соціальні служби як інноваційна модель надання соціальної допомоги: сутність понять «інтеграція»; «інтегрований підхід»; загальна характеристика інтегрованих соціальних служб.	2	
6	Тема 2.3. Представництво (адвокація) прав та інтересів клієнтів соціальних установ: представництво у соціальній роботі; види представництва інтересів клієнтів у соціальній роботі; складові процесу представництва (стратегічне планування, процес здійснення представництва, професійні навички, створення самокерованої групи).	2	
7	Тема 2.4. Поняття менторства як інноваційної технології надання соціальної допомоги: сутність менторської діяльності; типи і види менторингу; поняття суб'єктів менторської діяльності: ментор і	2	

	менті.		
8	Тема 2.5. Моделі надання соціальної допомоги: школа безпеки для літніх людей; соціальний туризм; санаторій на дому; програма «Сходинки»; соціальний проект «Соціальний патруль дітям!»; мотиваційне консультування; проект просвітницько-профілактичної роботи «Жива бібліотека»; сутність кейс-менеджменту; приклади інноваційних моделей надання соціальних послуг.	4	
9	Тема 2.6. Основи соціального підприємництва: поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення; підходи до концептуалізації соціального підприємництва; міжнародний та український досвід соціального підприємництва; методика реалізації соціального підприємництва.	4	
Разом		26	2

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. «Соціальна допомога як складова соціального захисту населення»: проаналізувати поняття соціальної допомоги; її видів і форм; охарактеризувати поняття соціальної пільги; система пільг в Україні та її реформування; визначити поняття універсальності та вибіркості соціальної допомоги; охарактеризувати категорії громадян чи груп – клієнтів, яким надається соціальна допомога; охарактеризувати критерії відбору отримувачів соціальної допомоги; визначити принципи соціальної допомоги; визначити функції соціальної допомоги.	4	
2	Тема 1.2. «Нововведення у системі державної соціальної допомоги в Україні»: охарактеризувати державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми; охарактеризувати державну соціальну допомоги малозабезпеченим сім'ям; проаналізувати державну програму житлових субсидій; розкрити систему державного соціального страхування та пенсійного забезпечення, що діє в Україні; визначити поняття державних соціальних гарантій.	2	
3	Тема 1.3. «Основні засади надання соціальних послуг»: визначити основні види соціальних послуг; дати	2; 2 конс	

	характеристику основним принципам надання соціальних послуг; дати визначення організаційно-правовим формам надання соціальних послуг; пояснити право на отримання соціальних послуг; визначити порядок і умови отримання соціальних послуг; розкрити основні права і обов'язки осіб, що надають соціальні послуги.		
4	Тема 2.1. «Теоретичні основи соціально-педагогічних інновацій у практиці соціальної допомоги».	4	
5	Тема 2.2. «Інтегровані соціальні служби як інноваційна модель надання соціальної допомоги»: визначити сутність понять «інтеграція»; «інтегрований підхід»; охарактеризувати зміст, завдання, структуру інтегрованих соціальних служб; проаналізувати досвід діяльності окремих інтегрованих соціальних служб в Україні; охарактеризувати перспективні напрями створення і діяльності інтегрованих соціальних служб в Україні.	4	
6	Тема 2.3. «Представництво (адвокація) прав та інтересів клієнтів соціальних установ»: поняття кампанії адвокатури, її структура, рівні, особливості; процес адвокатури у галузі ВІЛ/СНІДу: процес адвокатури, правові основи, методи.	2	2
7	Тема 2.4. «Поняття менторства як інноваційної технології надання соціальної допомоги»: аналіз понять «ментор», «наставник», «коуч»: їхнє співвідношення; сутність поняття «менторинг» і його особливості; загальна характеристика класифікації менторингу; ролі, функції і завдання ментора, взаємодія ментора і клієнта; основні компетенції ментора.	2	2
8	Тема 2.5. «Моделі надання соціальної допомоги»: аналіз досвіду реалізації інноваційних соціальних проектів з надання соціальних послуг різним групам клієнтів. Досвід реалізації соціальних проектів у м. Суми та області.	4	
9	Тема 2.6. «Основи соціального підприємництва»: поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення; підходи до концептуалізації соціального підприємництва; міжнародний та український досвід соціального підприємництва; методика реалізації соціального підприємництва.	4	
Разом		28	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.3. «Основні засади соціальної допомоги»	24	50
2	Тема 2.5. «Моделі надання соціальної допомоги»	40	52
Разом		64	102

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Адвокація : методические рекомендации / [отв. ред. Т. Дешко]. К. : «Альянс», 2005. 148 с.
2. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги : навчальний посібник / К. В. Дубич. К. : «Слово», 2015. 224 с.
3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [2-ге вид. / за заг. ред. проф. І. Д. Зверевої]. Київ, Сімферополь : «Універсам», 2013. 536 с.
4. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 р., № 966-IV.
5. Іванова О. Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти : курс лекцій / О. Л. Іванова. К. : «Академія», 2003. 107 с.
6. Інноваційні моделі надання соціальних послуг (Проекти Українського фонду соціальних інвестицій) / [за ред. Н. М. Шкуратової]. Т. 2. К. : ЛДЛ, 2007. 159 с.
7. Інноваційні моделі надання соціальних послуг (Проекти Українського фонду соціальних інвестицій) / [за ред. Н. М. Шкуратової]. Т. 3. К. : ЛДЛ, 2007. 159 с.
8. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи і соціальної політики в Україні : навчальний посібник / Н. І. Кривоконь. Чернігів : Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
9. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту : інформаційно-методичні матеріали / [за заг. ред. О. В. Безпалько]. К., 2007. 144 с.
10. Програма менторської підтримки. Методические рекомендации по внедрению в Украине : методическое пособие. К. : Международный Альянс по ВИЧ/СПИД, 2011. 105 с.

Додаткові:

1. Адвокасі : практичний посібник / упоряд. Г. Кіященко. К., 2009. 103 с.
2. Адвокація у профілактичній освіті : посібник для активістів неурядових організацій / [О. В. Березюк, К. Візін, Т. В. Воронцова, І. В. Гарбузюк та ін.]. К. : «Здоров'я через освіту», 2014. 64 с.
3. Андерсон В. Проведення адвокатських медіа-кампаній: стратегія активних дій / В. Андерсон, А. Безверха. К. : «Відродження», 2010. 102 с.

4. Ампілогова Л. Інноваційна освітня діяльність – вимога часу / Л. Ампілогова // Завуч. 2003. № 11. С. 4–5.
5. Баханов К. О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі / К. О. Баханов. Запоріжжя, 2000. 160 с.
6. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навчальний посібник / О. В. Безпалько. К. : «Центр учбової літератури», 2009. 208 с.
7. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми / Н. П. Борецька. Донецьк, 2001.
8. Вступ до соціальної роботи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / [за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича]. К. : Академвидав, 2005. 304 с.
9. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» у редакції від 22.03.2002 р., № 2334-III.
10. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 01.06.2000 р., № 1768-III.
11. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 р., № 2017-III.
12. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 р., № 966-IV.
13. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21.06.2001 р. № 2558-III.
14. Інновації у соціальних службах : навчально-методичний посібник / [за ред. Т. В. Семигіної]. К. : «Пульсари», 2002. 168 с.
15. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : навчально-методичний комплекс / [автор.-упоряд. : О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та інші]. / [за заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петровича] К. : «Фенікс», 2007. 528 с.
16. Капська А. Й. Соціальна робота : навчальний посібник / А. Й. Капська. К. : «Слово», 2011. 400 с.
17. Карпенко О. Г. Теорія та практика соціальної роботи : навчальний посібник / О. Г. Карпенко, Н. Ф. Романова. К. : «Слово», 2015. 408 с.
18. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навчально-методичний посібник / О. Г. Карпенко. К. : «Слово», 2011. 248 с.
19. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть їх самостійно подолати» від 03.09.2012 р., №537.
20. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про порядок розроблення державного стандарту соціальної послуги» від 16.05.2012 р., №282.
21. Освітні технології / [за ред. О. М. Пехоти]. К., 2001. 256 с.
22. Основы социальной работы : учебник / [отв. ред. П. Д. Павленок]. М. : ИНФРА-М, 1997. 368 с.
23. Порядок надання щомісячної грошової допомоги малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу

- який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 02.08.2000 р., № 1192.
24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб)» від 21.11.2003 р., № 896.
 25. Рівний рівному : посібник для менторів / [уклад. О. Іванік]. К. : «Інша освіта», 2015. 57 с.
 26. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг» від 08.08.2012 р., 3556-р.
 27. Скуратівський В.А. Основи соціальної політики : навчальний посібник / В. А. Скуратівський, О. М. Палій. К. : МАУП, 2002. 200 с.
 28. Соціальна робота в Україні: перші кроки / [під ред. В. Полтавця]. К. : «КМ Academia», 2000. 236 с.
 29. Сотрудничество ментора и актора по подготовке специалистов по социальной работе : методическое пособие. Петрозаводск, 2009. 113 с.
 30. Соціальні послуги в Україні: сьогодення та перспективи : методичний посібник / Т. В. Семигіна, К. С. Міщенко, Т. Г. Кіча та ін. К. : ВК «Зірка», 2007. 52 с.
 31. Сташків Б. І. Право соціального обслуговування : навчальний посібник / Б. І. Сташків. К. : Знання, 2007. 567 с.
 32. Стецьков О. В. Представництво прав та інтересів клієнтів соціальних установ / О. В. Стецьков, В. М. Турський. К. : «Спілка матерів «Сонячний промінь», 2001. 56 с.
 33. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність : навчальний посібник / В. В. Химинець. Тернопіль : «Мандрівець», 2009. 360 с.
 34. Ягодка А. Г. Соціальна інфраструктура і політика : навчальний посібник / А. Г. Ягодка. К. : КНЕУ, 2000. 212 с.

Інформаційні ресурси:

1. Благодійна організація «Громадський фонд «Суми» : [офіційний сайт] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fond.sumy.ua/>.
2. Громадська організація «Батьки охвохворих дітей-інвалідів» : [офіційний сайт] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sogobodi.edukit.sumy.ua>.
3. Києво-Святошинський районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sotsslujba.wixsite.com/help/about_us.
4. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. К. : «Україна», 1996. 56 с.
5. Короткий курс лекцій з дисципліни «Технологія соціальної роботи» [текст] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

https://studme.com.ua/1584072013167/sotsiologiya/tehnologiya_sotsialnoy_raboty.htm.

6. Комунальна установа Сумської обласної ради «Центр оздоровлення, відпочинку і туризму» : [офіційний сайт] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://socvot.sumy.ua/>.
7. Світлична Т. В. Розвиток інтегрованих соціальних служб як інноваційної моделі надання соціальних послуг населенню / Т. В. Світлична. // Державне будівництво. – 2009. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2009_1_29.
8. Слово і діло : [офіційний сайт] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.slovoidilo.ua/publikacii/infografika>
9. Служба раннього втручання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://phmcssdm.okis.ru/srv.html>.
10. Центр «Промінь надії»: система захисту дітей без інтернатів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hopeandhomes.org.ua/projects/4f03fce262708/>.
11. Юридичний портал України : [офіційний сайт] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lawportal.com.ua.
12. Varota [офіційний сайт] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://varota.com.ua/2017/11/28/socialni-viplati-vid-derzhavi-yak-zrostut-socstandarti-z-1-gradnya-v-ukra%D1%97ni/>.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Конспекти лекцій.
2. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських (практичних) занять.
3. Комплексні контрольні роботи.
4. Електронні презентації до лекційних занять.
5. Навчальні відео, документальні та авторські програми.

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських (практичних) занять

Семінарське зняття №1.

Тема 1.1. «Соціальна допомога як складова соціального захисту населення» (4 години)

Мета вивчення: ознайомити студентів із поняттям, видами та формами соціальної допомоги населенню.

Теоретичні питання:

1. Проаналізувати поняття соціальної допомоги; її видів і форм.
2. Охарактеризувати поняття соціальної пільги. Система пільг в Україні та її реформування.
3. Визначити поняття універсальності та вибірковості соціальної допомоги.

4. Охарактеризувати категорії громадян чи груп – клієнтів, яким надається соціальна допомога.
5. Охарактеризувати критерії відбору отримувачів соціальної допомоги.
6. Визначити принципи соціальної допомоги.
7. Визначити функції соціальної допомоги.
8. Підготуватися до написання самостійної роботи по термінам (соціальна допомога, складні життєві обставини; соціальні пільги, види соціальної допомоги, форми соціальної допомоги).

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється за **середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [2]; [3]; [5]; [8]; [9].

Додаткова: [8]; [12]; [16]; [18]; [28].

Семінарське зняття №2.

Тема 1.2. «Нововведення у системі державної соціальної допомоги в Україні» (2 години)

Мета вивчення: ознайомити студентів із системою державної соціальної допомоги в Україні.

Теоретичні питання:

1. Охарактеризувати державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми.
2. Охарактеризувати державну соціальну допомоги малозабезпеченим сім'ям.
3. Проаналізувати державну програму житлових субсидій.
4. Розкрити систему державного соціального страхування та пенсійного забезпечення, що діє в Україні.
5. Визначити поняття державних соціальних гарантій.
6. Підготуватися до написання самостійної роботи по термінам (державна допомога сім'ям з дітьми; житлові субсидії).

Практичне завдання:

1. Оформити таблицю за формою:

Випадки надання негрошової допомоги	
Випадки надання грошової допомоги	
Випадки надання натуральної допомоги	
Випадки надання пільг	

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється

за середнім арифметичним показником. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [5].

Додаткова: [9]; [10]; [11].

Семінарське зняття №3.

Тема 1.3. «Основні засади надання соціальних послуг»

(2 години; 2 години – конс.)

Мета: розширити, узагальнити та систематизувати знання студентів з питань надання соціальних послуг в Україні; ознайомити із порядком та особливостями отримання соціальних послуг.

Теоретичні питання:

1. Підготуватися до написання підсумкового тестування до розділу 1.
2. Визначити основні види соціальних послуг (*підготуватися до самостійної роботи*).
3. Дати характеристику основним принципам надання соціальних послуг.
4. Дати визначення організаційно-правовим формам надання соціальних послуг.
5. Пояснити право на отримання соціальних послуг. Визначити порядок і умови отримання соціальних послуг.
6. Розкрити основні права і обов'язки осіб, що надають соціальні послуги.

Практичне завдання:

1. Проаналізувати досвід надання соціальних послуг населенню установами типу антикафе та квест-кімнати (регіональний досвід). Представити результати у будь якій презентаційній формі.

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється **за середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [3]; [5]; [9].

Додаткова: [8]; [10]; [12]; [19]; [20]; [26]; [28]; [30]; [31].

Семінарське заняття №4.

Тема 2.1. «Теоретичні основи соціально-педагогічних інновацій у практиці соціальної допомоги»

(4 години)

Мета викладання: удосконалити навички розробки соціально-педагогічних інновацій; опанувати досвід і методикку застосування освітніх, соціально-педагогічних інновацій.

Практичне завдання:

1. Розробити і презентувати ознайомлювальний «маршрут екскурсії» до соціальних служб і соціально-орієнтованих установ м. Суми для конкретної

категорії клієнтів (одну на вибір – дітей та неповнолітніх; неблагополучних сімей; людей з обмеженими можливостями; людей похилого віку тощо).

Методичні рекомендації:

План-схема створення маршруту соціальної екскурсії:

Одноденна соціальна екскурсія (6-8 годин).

1. Загальна характеристика клієнтської групи, для якої розробляється план екскурсії (загальна характеристика, особливості, обмеження тощо).

2. Загальний план екскурсії (карта/схеми із позначенням зупинок у ході екскурсії, тощо).

3. Указати спочатку пункт виходу і завершення екскурсії (центр міста, вокзал, історична пам'ятка тощо).

4. Перелік соціально орієнтованих служб та установ, громадських організацій, що здійснюють кваліфіковану допомогу клієнтській групі (адреса, фото, напрями діяльності, послуги, що надаються тощо).

5. Кілька історико-культурних, релігійних та інших пам'яток, пам'яток архітектури; заклад харчування для обідньої перерви.

Повернення у пункт виходу або на кінцевий пункт екскурсії.

За можливості – відзняти відеоролик.

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 20 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється **за середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Семінарське заняття №5.

Тема 2.2. «Інтегровані соціальні служби як інноваційна модель надання соціальної допомоги» (4 години)

Мета викладання: ознайомити студентів з інноваційними моделями надання соціальної допомоги.

Теоретичні питання:

1. Визначити сутність понять «інтеграція»; «інтегрований підхід».

2. Схарактеризувати зміст, завдання, структуру інтегрованих соціальних служб.

3. Проаналізувати досвід діяльності окремих інтегрованих соціальних служб в Україні.

4. Схарактеризувати перспективні напрями створення і діяльності інтегрованих соціальних служб в Україні.

Практичне завдання:

1. За результатами пошуково-дослідної роботи підготувати звітну доповідь (у довільній презентаційній формі) на тему «Досвід реалізації інноваційних соціальних проектів і соціальних послуг в Сумській області у діяльності державних інституцій/громадських об'єднань».

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1**

до **10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється за **середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [3]; [7].

Додаткова: [15].

Семінарське заняття №6.

Тема 2.3. «Представництво (адвокація) прав та інтересів клієнтів соціальних установ» (2 години)

Мета викладання: ознайомити студентів із представництвом інтересів клієнтів як однією із інноваційних технологій надання соціальної допомоги населенню; ознайомитися із практичним досвідом здійснення деяких кампаній адвокатури в Україні.

Теоретичні питання:

1. Поняття кампанії адвокатури, її структура, рівні, особливості.
2. Процес адвокатури у галузі ВІЛ/СНІДу: процес адвокатури, правові основи, методи.

Практичні завдання:

1. Особливості створення та досвід функціонування Сумського обласного відділення Всеукраїнської благодійної організації «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД» (у будь-якій презентаційній формі).
2. Досвід упровадження кампанії «Ефективне управління власними культурними, історичними, територіальними назвами як офіційними символами у Рівненській області» (у будь-якій презентаційній формі).
3. Досвід упровадження кампанії «Представництво інтересів жителів будинку у м. Черкаси» (у будь-якій презентаційній формі).
4. Досвід упровадження інформаційно-розважальної програми для дітей та підлітків «Флешка» (у будь-якій презентаційній формі).
5. Досвід упровадження кампанії «Підтримка сім'ї, попередження інституалізації» (у будь-якій презентаційній формі).
6. Досвід упровадження кампанії «Створення КУ Сумської обласної ради «Центр оздоровлення, відпочинку і туризму» (у будь-якій презентаційній формі).
7. Особливості створення та досвід функціонування благодійної організації «Громадський фонд «Суми» (у будь-якій презентаційній формі).
8. Особливості створення та досвід функціонування громадської організації «Батьки онкохворих дітей» (м. Суми) (у будь-якій презентаційній формі).

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється за **середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [1].

Додаткова: [1]; [2]; [3]; [31].

Інформаційні ресурси: [35]; [36].

Семінарське заняття №7.

Тема 2.4. «Поняття менторства як інноваційної технології надання соціальної допомоги» (2 години)

Мета викладання: ознайомити студентів із менторством як інноваційною технологією надання соціальної допомоги.

Теоретичні питання:

1. Аналіз понять «ментор», «наставник», «коуч»: їхнє співвідношення.
2. Сутність поняття «менторинг» і його особливості.
3. Загальна характеристика класифікації менторингу.
4. Основи професійної діяльності за методом освіти «рівний – рівному».
5. Ролі, функції і завдання ментора. Взаємодія ментора і клієнта.
6. Основні компетенції ментора.

Практичне завдання:

1. Проаналізувати досвід упровадження соціальної платформи «Громадський проект» по м. Суми. Представити результати у довільній презентаційній формі.

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється **за середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [10].

Додаткова: [25]; [29].

Семінарське заняття №8.

Тема № 2.5. «Моделі надання соціальної допомоги» Заняття №1 (2 години)

Мета: ознайомити студентів із маркетинговими моделями задоволення соціальних потреб; опрацювати досвід інновацій у сфері надання соціальної допомоги.

Теоретичні питання:

1. Сутність маркетингової моделі. Особливості англосаксонської та рейнської моделей.
2. Сутність інноваційних просвітницьких послуг.
3. Проект просвітницько-профілактичної роботи «Жива бібліотека»; бібліотеки на колесах («читацький транспорт»); «Електро-лектор» тощо. Аналіз регіональних прикладів упровадження таких соціальних ініціатив.

4. Досвід діяльності «Соціального офісу» як інноваційної моделі надання соціальної допомоги. Аналіз регіональних прикладів упровадження таких соціальних ініціатив.

5. Досвід діяльності соціальної ініціативи «Вікно життя». Аналіз регіональних прикладів упровадження таких соціальних ініціатив.

6. Досвід діяльності «пунктів прокату спеціальних засобів пересування» для пільгових верств населення. Аналіз регіональних прикладів упровадження таких соціальних ініціатив.

7. Особливості діяльності «єдиного вінка звернень».

8. Особливості діяльності «Університету третього віку».

9. Поняття, види, особливості соціального туризму для пільгових категорій населення. Аналіз реалізованих проєктів із соціального туризму.

10. Досвід упровадження проєкту соціальних таксі. Аналіз регіональних прикладів упровадження таких соціальних ініціатив.

11. Особливості функціонування мобільних пунктів обігріву. Досвід упровадження соціального патрулювання.

12. Сутність кейс-менеджменту.

13. Особливості проведення сімейних групових нарад.

14. Особливості мотиваційного консультування.

15. Фасилітація як інноваційний метод та технологія соціальної роботи.

16. Основи супервізії у соціальній роботі.

17. Наставництво як інноваційна технологія соціальної опіки.

Практичне завдання:

1. Підготувати електронну презентацію із доповіддю виступу на тему «Особливості функціонування Центрів надання адміністративних послуг у регіонах України». У презентації проаналізувати досвід упровадження та функціонування Центру надання адміністративних послуг в одному регіоні (області) України за вибором, різновиди послуг, що надаються, категорії громадян, яким надаються ці послуги.

2. Презентувати перед аудиторією одне із завдань теми 7. із розділу самостійної роботи студентів.

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється **за середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [3]; [5]; [9].

Додаткова: [10]; [12]; [14]; [28]; [31].

Семінарське заняття №8.

Тема № 2.5. «Моделі надання соціальної допомоги»

Заняття №2

(4 години)

Мета: ознайомити студентів із маркетинговими моделями задоволення соціальних потреб; опрацювати досвід інновацій у сфері надання соціальної допомоги; удосконалити уміння працювати із інтерактивними ресурсами.

Практичні завдання:

Завдання №1: Заповнення віртуальної дошки «Jamboard».

Посилання на «Jamboard»:

Методичні інструкції для виконання:

1. Кожному обрати одну з тем та прослідкувати, щоб не було повторень однієї теми: «Представництво інтересів клієнта». «Менторство». «Кейс-менеджмент». «Соціальний офіс». «Університет третього віку». «Фасилітація». «Супервізія». «Наставництво». «Соціальне таксі». «Соціальний туризм».

2. Ознайомитися із особливостями роботи із віртуальною дошкою «Jamboard» (зазначимо, що це інтерактивна дошка, у якій працюють усі, тому не порушуйте простір один одного, і тим більше не видаляйте об'єкти на чужих слайдах). Перший титульний слайд не змінюйте!

3. Щоб обрати «свій слайд» (фрейм), який ви будете наповнювати об'єктами за визначеною Вами темою, треба натискати на стрілочки, які розташовано угорі, посередині, біля прямокутника із дробовим числом.

4. Як тільки Ви обрали вільний слайд (він пустий), за допомогою стікера (білий квадратик) чи тексту (буква «Т» в квадратику) на бічній панелі інструментів, впишіть своє прізвище, ім'я та групу та наповнюйте фрейм (слайд) об'єктами, які, на вашу думку, розкриють обрану тему. Для цього, окрім додавання тексту, є можливість додавання зображень (чорний квадратик на бічній панелі інструментів або комбінуванням клавіш («скопіювати вставити»: ctrl+c та ctrl+v

5. Після того, як ваш фрейм (слайд) буде завершено, його треба зберегти (праворуч, угорі вашого слайду, є три вертикальні крапочки, натискаючи на які, обираєте «зберегти фрейм як зображення»; збережене зображення зберігається у теці «завантаження» на вашому пристрої), після чого Ви його прикріплюєте до цього семінарського заняття у систему Мудл – якщо працюємо дистанційно!
Завдання виконано!

Завдання №2: Створення ментіметру

Семінарське заняття №9.

**Тема 2.6. «Основи соціального підприємництва»
(4 години)**

Мета: ознайомити студентів з основами соціального підприємництва; проаналізувати реалізовані проекти соціального підприємництва.

Теоретичні питання:

1. Поняття соціального підприємництва, основні підходи до його визначення.
2. Міжнародний та український досвід соціального підприємництва.
3. Методика реалізації соціального підприємництва.

Критерії оцінювання: усна відповідь (висвітлення теоретичного питання і виконання практичного завдання) на семінарському занятті оцінюється **від 1 до 10 балів**. Підсумкова кількість балів на семінарському занятті виставляється **за середнім арифметичним показником**. У випадку, коли студент не готовий до виконання зазначеного завдання, йому нараховується **0 балів**.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна: [3]; [5]; [9].

Додаткова: [10]; [12]; [14]; [28]; [31].